

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030
Územné vymedzenie:	Obec Vernár
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	15.10.2024, uznesením č. 139/2024
Dátum platnosti:	Od 16.10.2024 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	17.10.2024
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

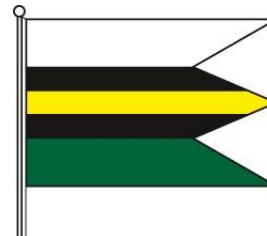

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V zelenom štíte medzi striebornými zvlnenými obláčikmi dymu stúpajúcimi z čiernych, v päte štítu roztrúsených kúskov uhlia stojaci obrátený čiernobradý uhliar v čiernej kapucni, striebornej halene, čiernych nohaviciach a topánkach, držiaci oboma rukami zlatú rukoväť striebornej sklonenej uhliarskej lopaty.

Komentár:

Postava uhliara podľa pečate obce, ktorej odtlačok je na dokumente z roku 1776.

Základné údaje

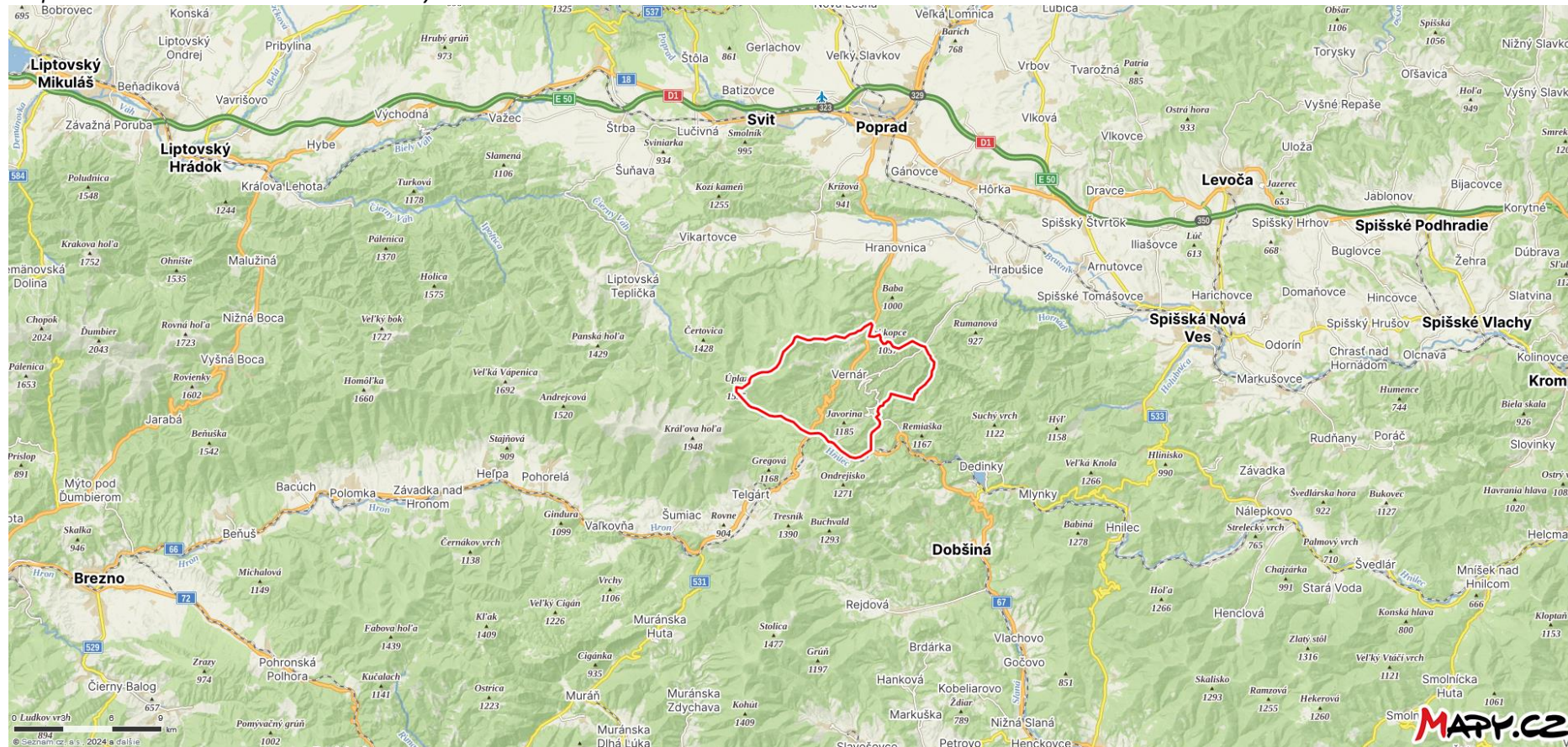
Samosprávny kraj:	.....	Prešovský
Okres:	.....	Poprad
Historický región:	.....	Spiš
Poloha obecného úradu:	.....	48.917674°N, 20.270493°E
Nadm. výška pri obec. úrade:	.....	770 m.n.m.
Rozloha katastra:	.....	5 288 ha k 31.12.2023
Počet obyvateľov:	.....	556 k 31.12.2023
Hustota obyvateľstva:	.....	11 obyv./km ²
PSČ:	.....	059 17
Evidenčné číslo vozidiel:	.....	PP (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:	.....	Obec Vernár
	.....	Hlavná 171/65
	.....	059 17 Vernár
Web:	.....	www.vernar.sk
Email:	.....	urad@vernar.sk
Telefón:	.....	052 / 77 97 129
IČO:	.....	00326682

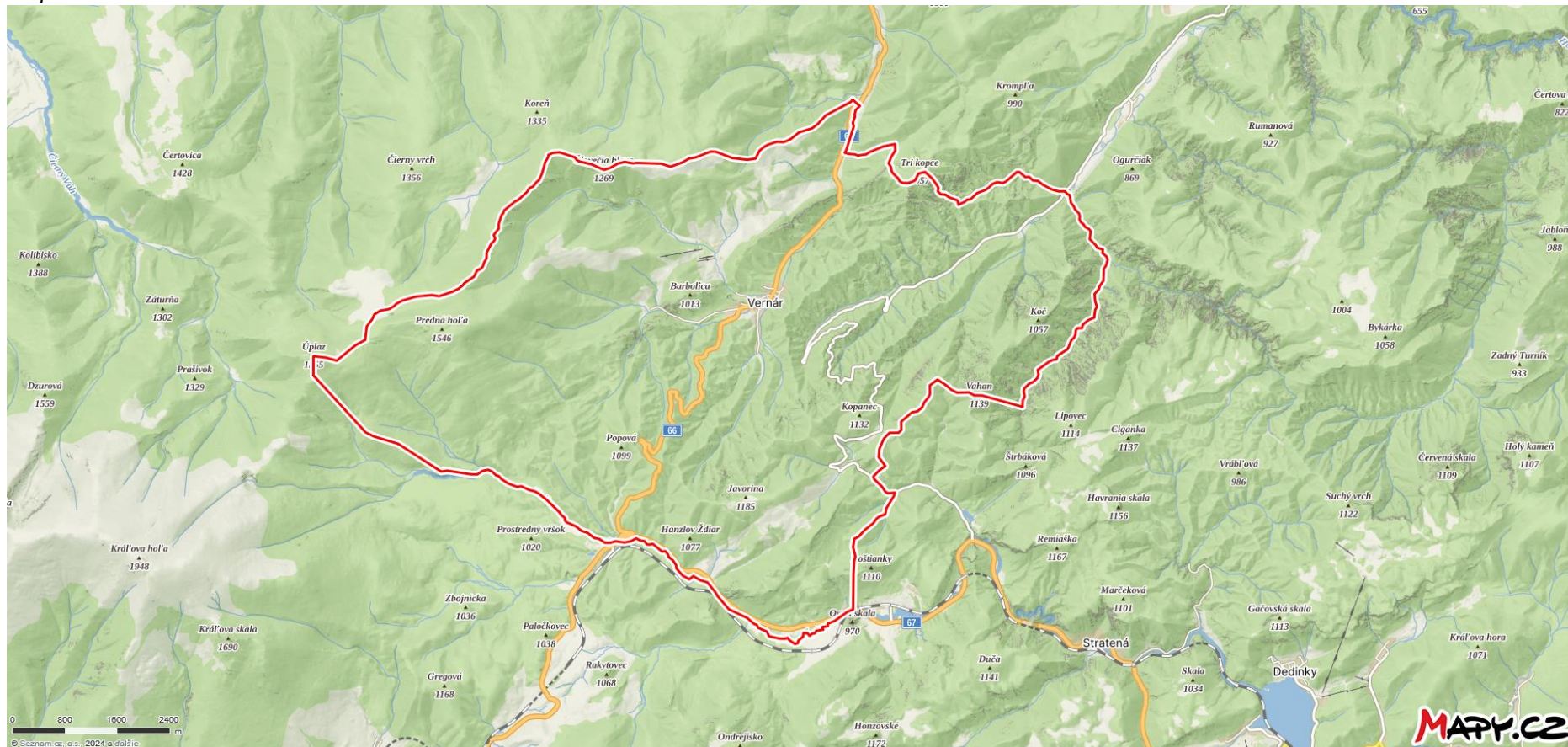
Mapa 1: Poloha obce Vernár - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Vernár voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT.....	9
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	11
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	11
Kvalita životného prostredia	11
Ochrana prírody a krajiny.....	11
Ochrana pred povodňami	12
Odpadové hospodárstvo.....	12
Kvalita ovzdušia.....	12
Obyvateľstvo	13
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	13
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	16
Národnostná a konfesijná štruktúra	18
Vzdelanostná štruktúra.....	18
Nezamestnanosť	19
Domový a bytový fond	23
Dopravná infraštruktúra	25
Technická infraštruktúra	25
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	25
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	26
Administratívno-správne služby	26
Bezpečnosť v obci	27
Hospodárske pomery	27
Polohová atraktivita územia	27
Poľnohospodárstvo a priemysel	28
Cestovný ruch	28
Finančné hospodárenie.....	29
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	31
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	32
Zmena klímy.....	33
STEEP analýza.....	34
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	35
SWOT analýza.....	35
Kľúčové faktory a disparity územia	36
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	37
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	39
STRATÉGIA ROZVOJA	39
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	44

OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ.....	45
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV.....	52
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	56
AKČNÝ PLÁN OBCE	57
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	60
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	60
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	61
E-FINANČNÁ ČASŤ	62
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	63
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	64
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	71
ZÁVER	72
PRÍLOHY	73
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	74
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	75
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	76

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategicko-časťi sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030 boli analyzované nasledovné koncepčné dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Vernár	priebežne	lokálna	Obecný úrad Vernár
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Vernár
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Vernár Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.vernar.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Vernár Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.vernar.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Vernár Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.vernar.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Vernár Centrum vedecko-technických informácií	www.vernar.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Vernár	www.vernar.sk
Sociálna sféra	Obec Vernár Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.vernar.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Vernár leží v Prešovskom kraji, v okrese Poprad. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Vikartovce, Kravany, Spišské Bystré a Vernár z Prešovského kraja, ďalej s k.ú. Betlanovce, Hrabušice, Stratená a Dobšiná z Košického kraja a s k.ú. Telgárt z Banskobystrického kraja.

Geologická stavba územia je veľmi pestrá. Väčšinu územia tvorí mezozoikum vnútorných Karpát (najmä vápence a dolomity) a mladšie paleozoikum vnútorných Karpát (najmä zlepenca a pieskovce). Nachádza sa tu však napr. aj staršie paleozoikum-proterozoikum? veporika a tatrika (fylity, bridlice...). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty a subprovincie Vnútorné Západné Karpaty. Západná časť katastra patrí do Fatransko-tatranskej oblasti, celku Nízke Tatry, podcelku Kráľovohoľské Tatry a časti Predná hoľa. Východná časť katastra patrí do oblasti Slovenské rudohorie, celku Spišsko-gemerský kras a podcelku Slovenský raj.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Hornádu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Vernársky potok, Mlynica, Strateník, Štvrtocký potok, Hnilec a množstvo ďalších menších tokov. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na väčšine územia obce majú snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v apríli) a najnižšou vodnosťou v januári-februári a septembri-októbri.

Väčšina územia obce patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1 (mierne chladný, veľmi vlhký), najzápadnejšia časť katastra patrí do okrsku C2 (chladný horský, veľmi vlhký). Územie obce je veľmi bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni od cca 700 mm v najnižšie položených častiach katastra po 1200 mm v najvyššie položených častiach.

Z pôdnych typov sa v katastri obce nachádzajú najmä rendziny a podzoly, v najnižšie položených častiach katastra aj kambizeme. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí severozápadná časť katastra obce do ihličnatej fyto geograficko-vegetačnej zóny, okresu ihličnatý nízkotatranský. Ostatná časť územia patrí do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, okresu Slovenský raj. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje západnú časť katastra do provincie stredoeurópskych pohorí, východná časť územia patrí do provincie listnatých lesov.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Vernár v území s 3. stupňom ochrany prírody a krajiny (podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny). Celý kataster totižto leží v dvoch veľkoplošných chránených územiach – v Národnom parku Slovenský raj a v Národnom parku Nízke Tatry. Okrem toho zasahuje do južnej časti katastra aj jedno maloplošné chránené územie – Národná prírodná rezervácia (NPR) Hnilecká jelšina, v ktorej platí najvyšší, 5. stupeň ochrany prírody. Táto NPR je vyhlásená na ochranu zachovalých zriedkavých spoločenstiev nivy Hnilca s výskytom chránených a ohrozených druhov flóry a fauny. Chránené územie leží v NP Nízke Tatry a v NP Slovenský raj.

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, sa v katastri obce Vernár nachádzajú dve územia európskeho významu (Slovenský raj a Kráľovohoľské Tatry) a dve Chránené vtáčie územia (Slovenský raj a Nízke Tatry).

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Vernár evidované žiadne environmentálne záťaž.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v intraviláne obce žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú, v obci sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu privalových dažďov) prakticky nevyskytujú. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však namieste realizovať v obci rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

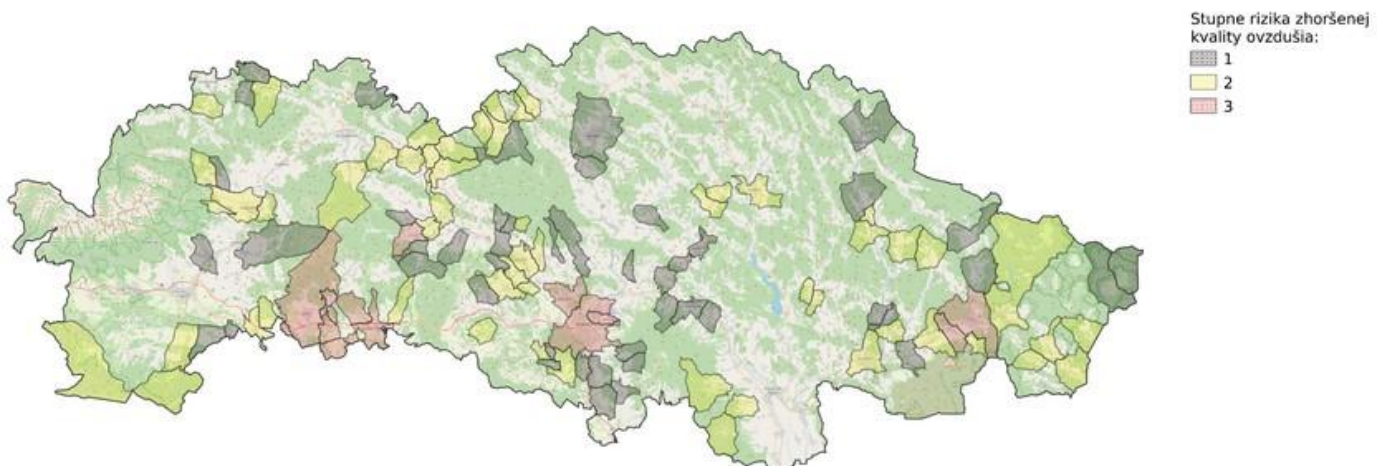
Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však pomerne nízka, za rok 2023 dosiahla len 30 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť do roku 2030 mieru recyklácie na úrovni 60 %). Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Kvalita ovzdušia

Závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia je vo Vernári vysoká. Obci bola totižto na základe Metódy integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia pre rok 2023 priradená hodnota 2 (na stupnici od 0 po 3). To znamená, že územie obce Vernár patrí medzi vysoko rizikové obce / mestá, ktoré sú ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia. Hlavným zdrojom znečistenia ovzdušia v obci sú lokálne kúreniská.

Obrázok 1: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023

- Poz.1: s výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia. Ak je samospráva priradená hodnota 0, znamená to, že nepatrí medzi rizikové obce / mestá (ktoré by boli ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia)
- Poz. 2: na obrázku sú zobrazené len rizikové obce, tzn. obce, ktorým bola priradená hodnota 1 až 3. Najvyššiemu riziku ohrozenia znečistením ovzdušia zodpovedá stupeň 3.
- Poz. 3: Metodika zahŕňa mieru vykurovania domácností tuhým palivom, vplyv zhoršených rozptylových podmienok z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska, výsledky chemicko-transportného modelu CMAQ, interpolačného modelu RIO a výsledky modelovania s vysokým rozlíšením modelom CALPUFF na vybraných doménach s predpokladom zhoršenej kvality ovzdušia.

Zdroj: www.shmu.sk, Správa o kvalite ovzdušia v SR 2022

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Vernár za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 29 (z 585 v roku 2014 na 556 v roku 2023).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

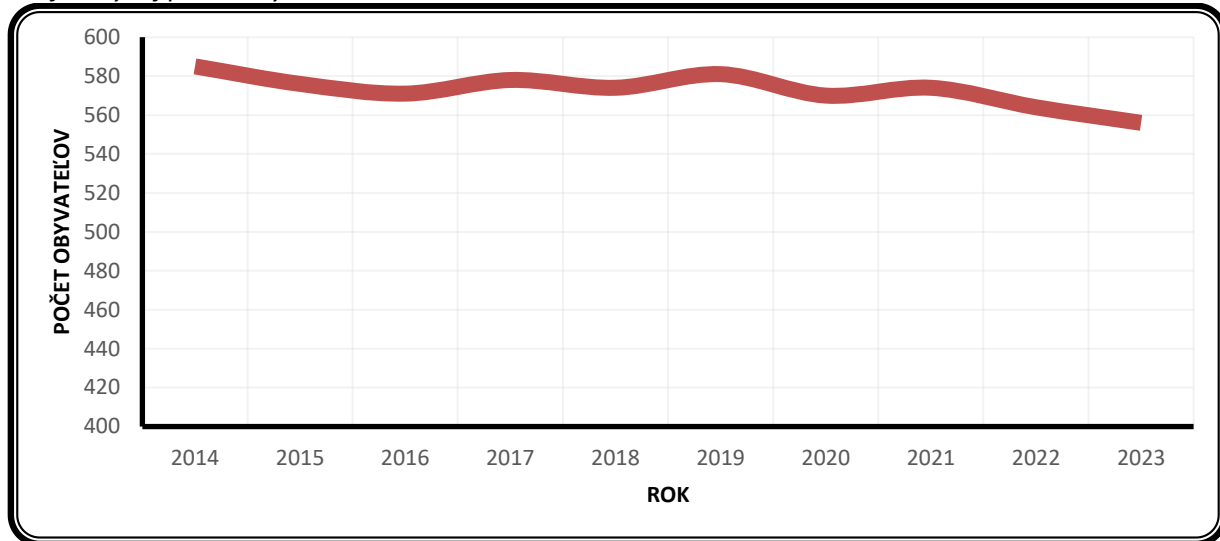
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov (k 31.12.)	585	576	571	578	574	581	570	574	564	556
Živonarodení	9	4	7	7	2	8	2	5	2	3
Zomrelí	8	12	6	7	11	6	11	10	4	8
Bilancia prirodzeného pohybu	1	-8	1	0	-9	2	-9	-5	-2	-5
Prisťahovaní	7	7	3	12	11	6	5	11	6	5
Vysťahovaní	7	8	9	5	6	1	7	4	14	8
Migračné saldo	0	-1	-6	7	5	5	-2	7	-8	-3
Bilancia celkového pohybu	1	-9	-5	7	-4	7	-11	2	-10	-8
Hr.m. živorodenosti (‰)	15,4	6,9	12,3	12,1	3,5	13,8	3,5	8,7	3,5	5,4
Hr.m. úmrtnosti (‰)	13,7	20,8	10,5	12,1	19,2	10,3	19,3	17,4	7,1	14,4
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	1,7	-13,9	1,8	0,0	-15,7	3,4	-15,8	-8,7	-3,5	-9,0
Hr.m. imigrácie (‰)	12,0	12,2	5,3	20,8	19,2	10,3	8,8	19,2	10,6	9,0
Hr.m. emigrácie (‰)	12,0	13,9	15,8	8,7	10,5	1,7	12,3	7,0	24,8	14,4
Hr.m. migračného salda (‰)	0,0	-1,7	-10,5	12,1	8,7	8,6	-3,5	12,2	-14,2	-5,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	1,7	-15,6	-8,8	12,1	-7,0	12,0	-19,3	3,5	-17,7	-14,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Vernár za ostatných 10 rokov má klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2014 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2023 o 5 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Vernár

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

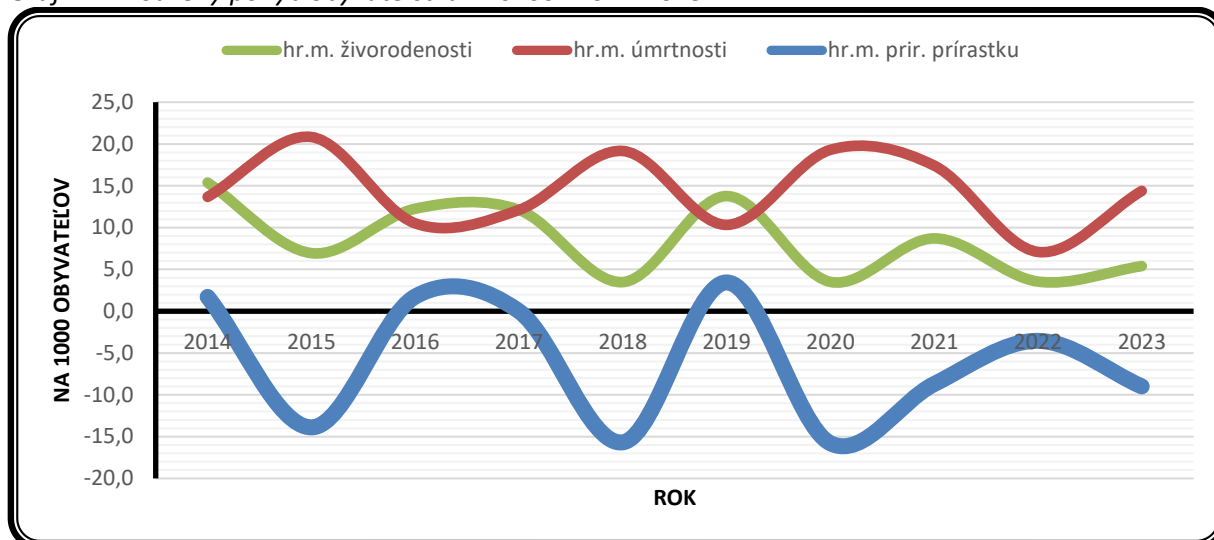
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 4-15 ‰ (čo je však v obciach s takýmto nízkym počtom obyvateľov prirodzené). Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 2-9. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola vo Vernári len 8,5 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje pomerne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Poprad sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 10,5 ‰, v Prešovskom kraji 12,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2022 (4 osoby), najviac v roku 2015 (12 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 7,1 po 20,8 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol vo Vernári až 14,5 ‰. V obci teda môžeme pozorovať vyššiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Prešovský kraj (12,0 ‰) i okres Poprad (cca 12,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Vernára. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (6x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2017) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 3x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -15,8 ‰ po 3,4 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prírodný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

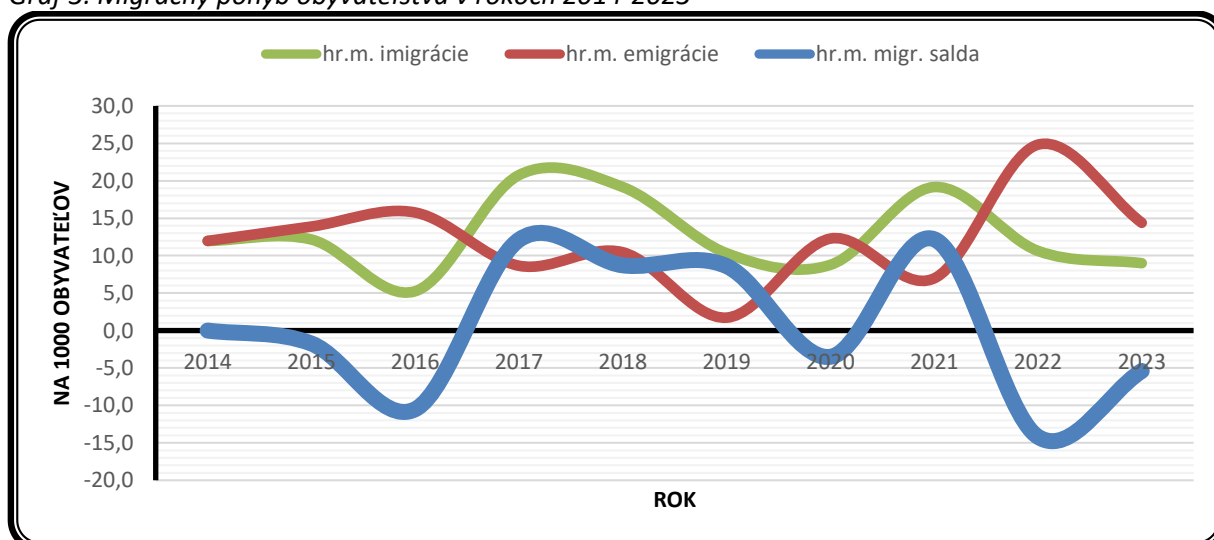

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prírodného pohybu je v obci negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 12,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 7,3 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 12,1 ‰ (v priemere 6,9 vystáňovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -8 osôb v roku 2022 po +7 osôb v rokoch 2017 a 2021. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 4x, v roku 2014 bolo migračné saldo nulové a 5x bolo migračné saldo záporné. Keďže však migračné prírastky boli o niečo vyššie ako migračné úbytky, obec za ostatných 10 rokov vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

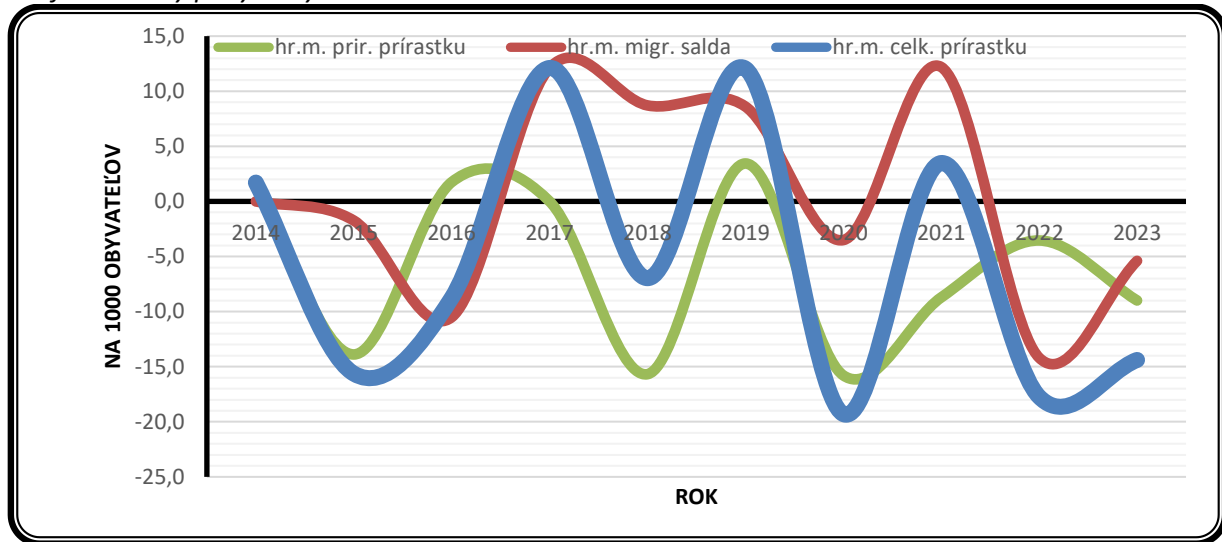
Hrubá miera prírodného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prírodnými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosiahla celkovo kladnú

hodnotu, znamenajúcu migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce za ostatných 10 rokov prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Vernár. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

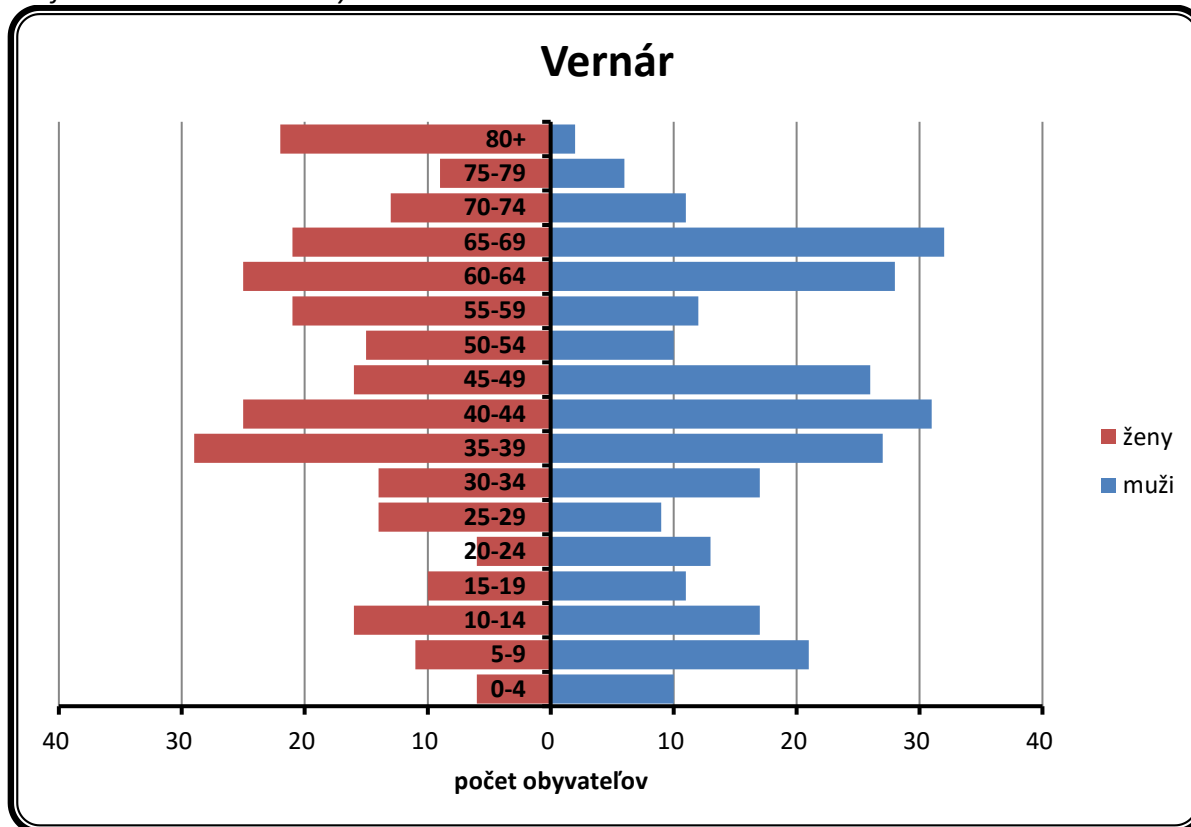
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Vernára ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 81 k 227 k 31.12.2023). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Vernára majú vekové skupiny (podľa poradia) 35-39 spolu so 40-44 ročnými (zhodne po 56 obyvateľov) a 60-64 spolu so 65-69 ročnými (zhodne po 53 obyvateľov). K 31.12.2023 tu spomedzi 556 obyvateľov žilo 81 detí do 14 rokov a 116 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 556 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 283 mužov a 273 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) prudko klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 43,15 na 44,40 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci trochu staršie obyvateľstvo, to však starne o niečo pomalším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vernár	43,15	42,99	43,19	43,11	43,12	43,00	43,34	43,06	44,02	44,40
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 64,6 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2023	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Vernár	556	81	359	116	14,6	64,6	20,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Vernára bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 98,8 % obyvateľov (565 z 572 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	565	98,8
rusínska	1	0,2
česká	2	0,3
nezistená	4	0,7
SPOLU	572	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládala Pravoslávna cirkev (46,5 %; 266 z 572 obyvateľov) nad gréckokatolíckym vierovyznaním (27,4 %; 157 obyvateľov). Vyššie zastúpenie mala aj Rímskokatolícka cirkev (8,9 %; 51 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 13,8 % obyvateľov obce (79 osôb) a u 0,7 % obyvateľov (4 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	79	13,8
Rímskokatolícka cirkev	51	8,9
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	5	0,9
Gréckokatolícka cirkev	157	27,4
Pravoslávna cirkev	266	46,5
Kresťanské zbory	5	0,9
Apoštolská cirkev	2	0,3
ad hoc hnutia	1	0,2
iné	2	0,3
nezistené	4	0,7
SPOLU	572	100,0

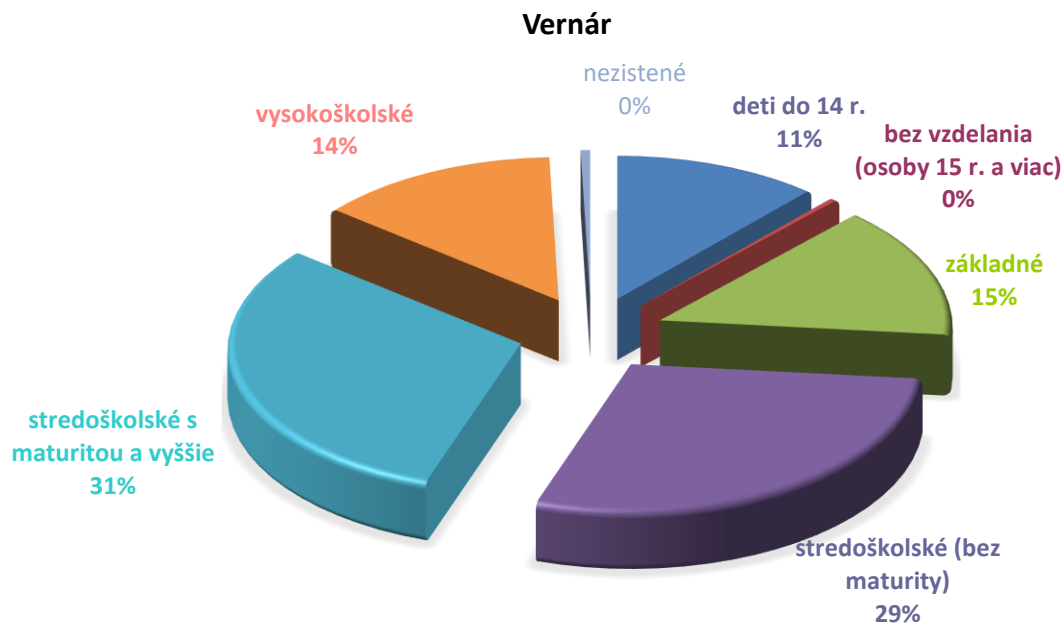
Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 15 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 29 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 31 % obyvateľov Vernára. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 14 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Vernár za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 25 až 55. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 7,8 % (2022) po 17,1 % (2014), pričom k 31.12.2023 bola na úrovni 8,4 %. Pre porovnanie, k 31.12.2023 bola miera nezamestnanosti v Prešovskom kraji na úrovni 10,4 % a v Slovenskej republike 6,1 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku² na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2023 v okrese Poprad na úrovni 4,6 %, v Prešovskom kraji 7,7 % a v Slovenskej republike 4,7 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Poprad susedí, bol tento podiel

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

nasledovný: Liptovský Mikuláš 4,3 %, Brezno 5,8 %, Rožňava 11,2 %, Spišská Nová Ves 6,4 %, Levoča 7,1 % a Kežmarok 11,8 %.

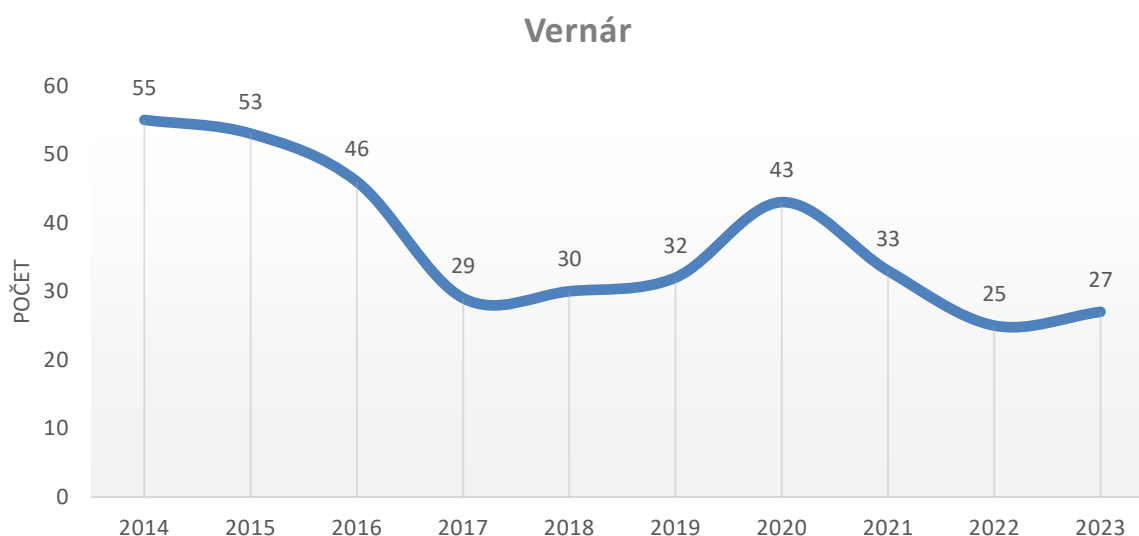
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet UoZ	55	53	46	29	30	32	43	33	25	27
Miera nezamestnanosti* (%)	17,1	16,5	14,3	9,0	9,3	9,9	13,4	10,2	7,8	8,4

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2023 bolo v obci Vernár prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 27 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 15 mužov (55,6 %) a 12 žien (44,4 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou v obci majú najmä staršie vekové skupiny. Pri obyvateľoch vo veku 50-59 rokov pritom ide o vekovú skupinu, ktorá je na trhu práce marginalizovaná a ktorá má obyčajne po strate predchádzajúceho zamestnania problém nájsť si opätovne zamestnanie nové.

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023

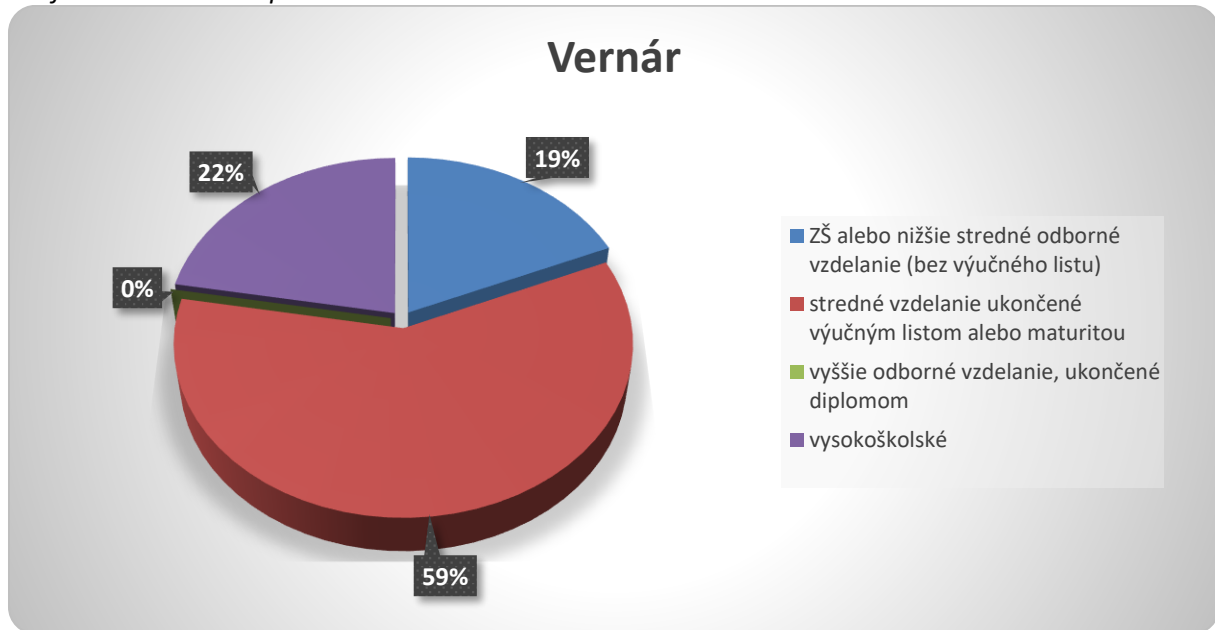
do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0	0,0	4	14,8	5	18,5	8	29,6	7	25,9	3	11,1	27	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je vo Vernári pomerne negatívnou skutočnosť, že z 27 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2023 bolo až 19 % UoZ (5 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023

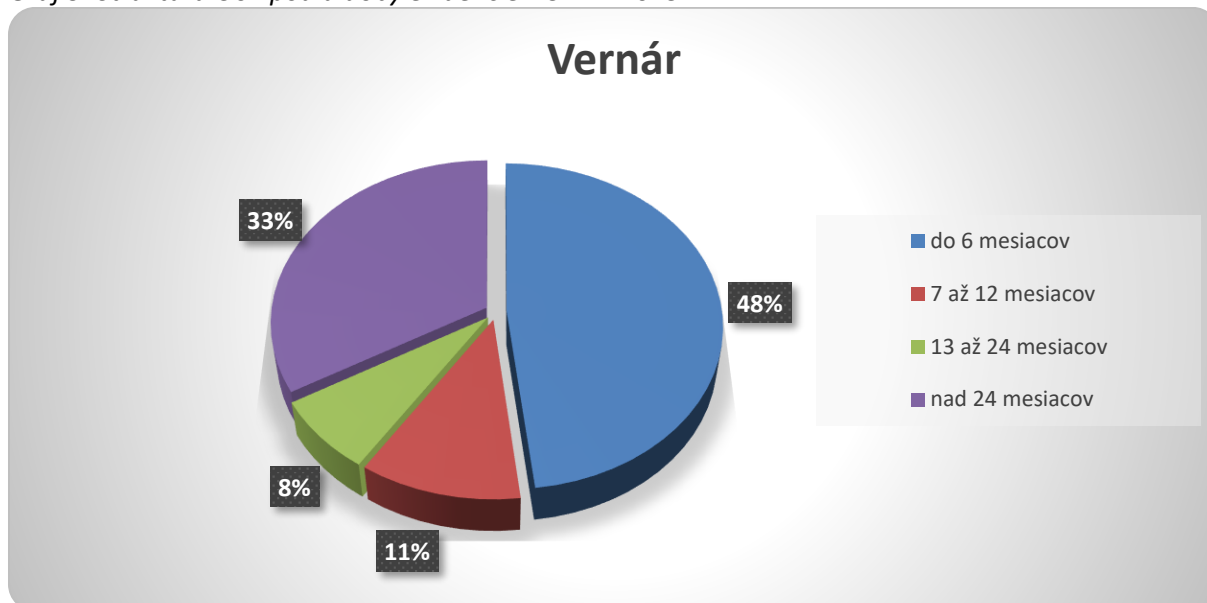
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2023 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). Vo Vernári bol k 31.12.2023 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 41 %, pričom až 33 % (9 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú vo Vernári osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (16 z 27 UoZ; 59,3 %). To sú tie osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (4 UoZ z 27; 14,8 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, zber a triedenie odpadov a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	2	7,4
2 - Špecialisti	2	7,4
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	3,7
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	1	3,7
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	1	3,7
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	4	14,8

N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	16	59,3
Spolu	27	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu vo Vernári je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 266 domov, v ktorých bolo 270 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (252 domov; 94,7 %). V obci sa nachádza aj 1 bytový dom.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 261 domov (98,1 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemal len 1 dom. Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 240 domov (90,2 %), pričom 21 domov (7,9 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička).

V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, v ostatných rokoch je nová výstavba skôr utlmená.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	252	94,7
bytový dom	1	0,4
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	4	1,5
neskolaudovaný rodinný dom	3	1,1
núdzový objekt, neurčený na bývanie	1	0,4
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	0	0,0
ostatné	5	1,9
nezistený	0	0,0
SPOLU	266	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	261	2	0	0	1	2	266
Podiel (%)	98,1	0,8	0,0	0,0	0,4	0,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	3	240	0	21	2	266
Podiel (%)	1,1	90,2	0,0	7,9	0,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	6	25	72	40	124	3	270
Podiel (%)	2,2	9,3	26,7	14,8	45,9	1,1	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskor	nezistené	Spolu
Počet domov	2	72	103	44	29	8	2	4	2	266
Podiel (%)	0,8	27,1	38,7	16,5	10,9	3,0	0,8	1,5	0,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (napr. predĺžením existujúcich ulíc). Na bývanie sú vyčlenené aj dve samostatné lokality – IBV Pastovné a IBV Kapustnice.

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k veľkej časti pozemkov v okolí intravilánu je ešte stále mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Vernára pomerne dobrá. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, totižto prechádza cca 20 km vzdialeným mestom Poprad, kde je aj napojenie na ňu. Rovnaké je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska, ktorá takisto prechádza Popradom, kde majú zastávku všetky rýchlostné vlaky. Mesto Poprad teda predstavuje veľmi dôležitý dopravný uzol, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy, ako i medzinárodné letisko.

Samotná obec Vernár leží na ceste I. triedy č. I/66, ktorá prepája mesto Poprad s Breznom. Na túto cestu I. triedy sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií vo Vernári má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, niektoré úseky si však vyžadujú rekonštrukciu (napr. cesta k lyžiarskemu vleku, ul. Suchá alebo Olšiny).

Chodníky sú v obci vybudované len popri hlavnej komunikácii (cesta I/66), avšak nie v celom úseku. Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na priemernej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod aj kanalizácia, chýba však ČOV. To z hľadiska ŽP predstavuje problém, nakoľko obec leží v území s 3. stupňom ochrany prírody. Nakoľko z finančného hľadiska ide (v prípade výstavby ČOV) o extrémne náročný projekt, jeho realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov.

Obec nie je plynifikovaná, všetky časti obce sú však plne elektrifikované. Vo Vernári funguje verejné osvetlenie, ktoré by bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) vhodné zrekonštruovať (a zaviesť LED osvetlenie). Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Vernára musia za primárnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Vernár, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú v Hranovnici alebo Poprade. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách (najmä Poprad).

Vo Vernári je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O), na svoju činnosť má k dispozícii zrekonštruovanú hasičskú stanicu. Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru. Nenachádza sa tu pošta ani bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Poprade.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)

Všeobecný lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Vernár svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Hlavná 102/104 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Vernár. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2023/2024 ju navštevovalo 11 detí. Popri materskej škole funguje aj výdajná školská jedáleň. Základná škola sa vo Vernári nenachádza, spoločný školský obvod má obec zriadený s Hranovnicou. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Vernára navštevovať, sa nachádzajú v Poprade, vo Svite a v okolitých mestách.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je však v zlom stavebno-technickom stave. Vo Vernári je zriadená aj obecná knižnica, jej činnosť je však utlmená. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobí jedna folklórna skupina, v rámci ktorej môžu miestni obyvatelia pôsobiť – FSK Vernár.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupné futbalové ihrisko, kde pôsobí klub TJ Partizán Vernár. Okrem futbalového ihriska sa v obci nachádzajú aj dve detské ihriská. Vhodné by bolo vybudovať multifunkčné ihrisko.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	nie
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Hranovnica
Pracovisko Finančnej správy	Poprad
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Hranovnica
Okresný súd	Poprad
Okresný úrad	Poprad
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Poprad

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou sú aktuálne 2 kamery. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Vernár, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiažnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) skôr nižšia, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, z mezopolohového hľadiska (poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centráram a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu, prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je lokalizácia obce Vernár o niečo výhodnejšia. Obec leží neďaleko mesta Poprad, ktoré predstavuje najvýraznejšie ekonomické centrum v regióne a pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu. Týmto mestom zároveň prechádzajú najdôležitejšie cestné a železničné komunikačné línie nadregionálneho (resp. celoslovenského) významu. Významnú komunikačnú (dopravnú) bariéru medzi Vernárom a Popradom však tvoria Kozie chrby, ktoré čiastočne negujú výhodnosť mezopolohy Vernára – obec síce leží pomerne blízko Popradu a jej obyvatelia tak môžu riešiť zamestnanosť v tomto meste, zároveň však táto dopravná bariéra (spolu so severnými výbežkami Nízkyh Tatier a Slovenského raja, cez ktoré vedie cesta I/66 k Vernáru) významne znižuje lokalizačný potenciál obce Vernár pre nejaké významnejšie investície.

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Vernár má nejaký väčší potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce však môže svoju zamestnanosť (a svoj zdroj príjmov) riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do mesta Poprad, príp. okolitých miest (Svit, Kežmarok, Vysoké Tatry).

Poľnohospodárstvo a priemysel

V katastri obce sú len veľmi malé plochy ornej pôdy (2 ha) - v štruktúre poľnohospodárskej pôdy dominujú trvalé trávne porasty (587 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám TTP pomerne priaznivé podmienky najmä živočíšna poľnohospodárska výroba⁴. V katastri obce sa nachádzajú veľké plochy lesov.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa vo Vernári žiadne priemyselné prevádzky nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Popradu a Svitú.

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
1,7	0,0	0,0	2,1	0,0	586,7	590,4
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
4 606,0	9,2	70,6	12,1		4 697,9	
Celková výmera územia						5 288,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Vernár leží priamo na území dvoch národných parkov, pričom v bezprostrednej blízkosti obce sa nachádza aj najvýznamnejší turistický región v rámci Slovenska – Tatranský národný park. Poloha obce je teda veľmi výhodná, nakoľko obec môže pre turistov predstavovať východiskový bod za turistikou do národných parkov.

Okrem národných parkov sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda taktiež na výbornej úrovni – nachádzajú sa tu viaceré kultúrno-historické hmotné pamiatky UNESCO (Kežmarok, Levoča, Spišský hrad a okolie), mestské pamiatkové rezervácie (napr. Spišská Sobota) a mnoho ďalších pamiatok.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí obce koná veľké množstvo (najmä v Poprade, Kežmarku a vo Vysokých Tatrách). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Vernár sú na dobrej úrovni. V obci je k dispozícii pomerne široká ponuka ubytovacích služieb pre turistov (hotel, penzióny, ubytovanie

⁴ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

v súkromí), široká je aj ponuka možností trávenia voľného času. Priamo v katastri obce je vybudovaný lyžiarsky areál, náučný chodník, pričom sa tu nachádza viacero turistických (značených) trás. Okrem toho, v centre obce sa nachádza pamätník padlým v oboch svetových vojnách, pričom zriadená tu je aj Pamätná izba SNP. Poskytovateľom ubytovania je aj samospráva – tá je vlastníkom turistickej ubytovne (ktorá si však vyžaduje rekonštrukciu).

V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Vernár predstavuje odvetvie, ktoré má potenciál svojho ďalšieho rozvoja.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

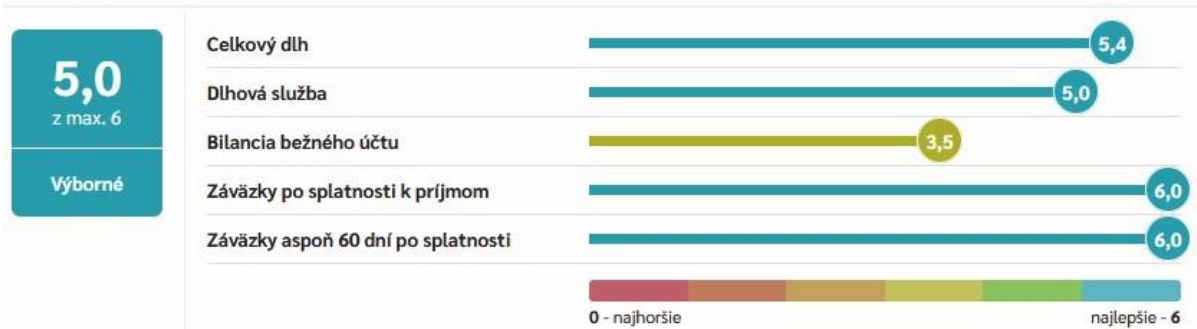
V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Vernár má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Vernár získala 5,0 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2022 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 2: Finančné zdravie obce Vernár

Finančné zdravie

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Vernár je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Vernár predstavujú mestá Poprad (1b. skupina), Svit (4. skupina), Vysoké Tatry (3b. skupina) a Kežmarok (2b. skupina) centier osídlenia.

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu). Obec Vernár teda na žiadnej časti tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Vernár).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Poprad by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Hoci skúsenosti ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Popradu smerovala len minimálna časť týchto investícií. V budúcnosti teda z prostredia investičnej pomoci možno len ťažko očakávať nejaký rozvojový impulz pre Poprad a bezprostredné okolie.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 3: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶▶ Interreg VI-A Slovensko – Česko	85 323 597 EUR
▶▶ Interreg VI-A Slovensko – Rakúsko	55 500 000 EUR
▶▶ Interreg VI-A Poľsko – Slovensko	129 839 952 EUR
▶▶ Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko	129 000 000 EUR
▶▶ Interreg NEXT HU – SK – RO – UA	66 092 505 EUR
▶▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 4: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Vernár a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplyva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m. takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj

2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znižia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 1 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 2 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • atraktívne a zachovalé prírodné prostredie • celý kataster ležiaci v území s 3. stupňom ochrany (v dvoch národných parkoch) • žiadne problémy so záplavami v obci • pomerne výhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • dobré predpoklady rozvoja cestovného ruchu • dobré finančné hospodárenie obce 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • vysoké riziko zhoršenia kvality ovzdušia • trend klesania počtu obyvateľov • negatívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • starnutie obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa veku, vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • nevybudovaná ČOV • slabá makropolitická atraktivita územia • málo výhodná poloha obce pomerne ďaleko (z hľadiska časovej vzdialenosti) od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • komplikovaná vlastnícka štruktúra niektorých pozemkov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • príprava lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia vodozádržných opatrení (aj externými inštitúciami) • výstavba ČOV • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia, čiastočne už vybudovanej turistickej infraštruktúry a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabej ponuky pracovných miest (v porovnaní s mestami)
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v niektorých častiach katastra obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Vernár:

Obec Vernár je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

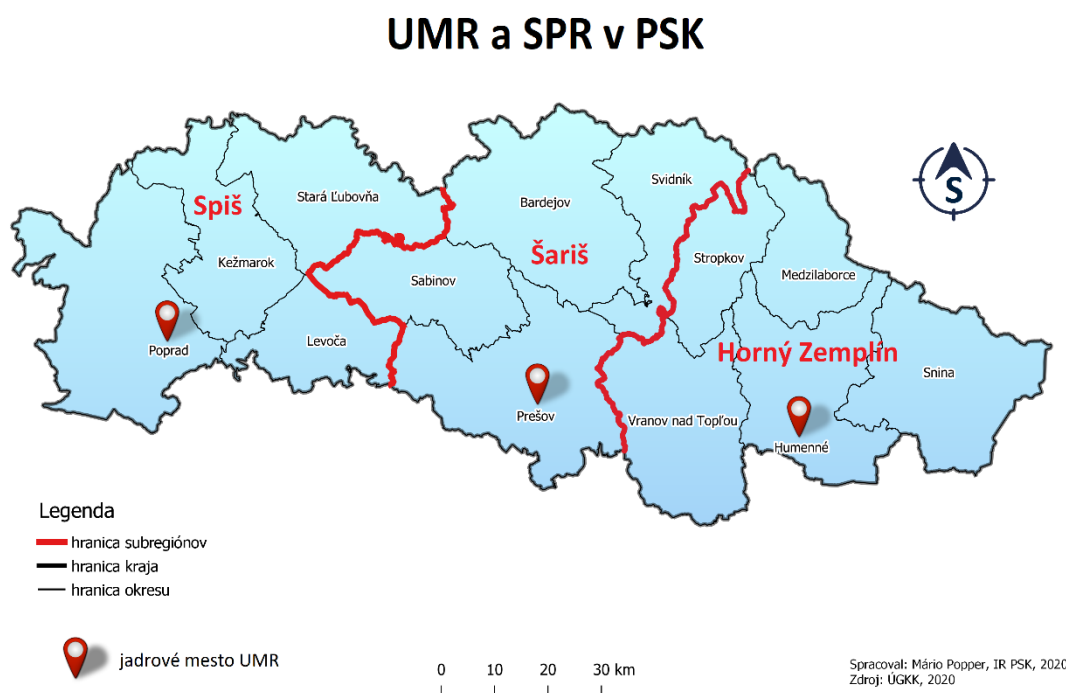
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Vernár** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 5: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www-po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁵, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁶ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by neprinesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

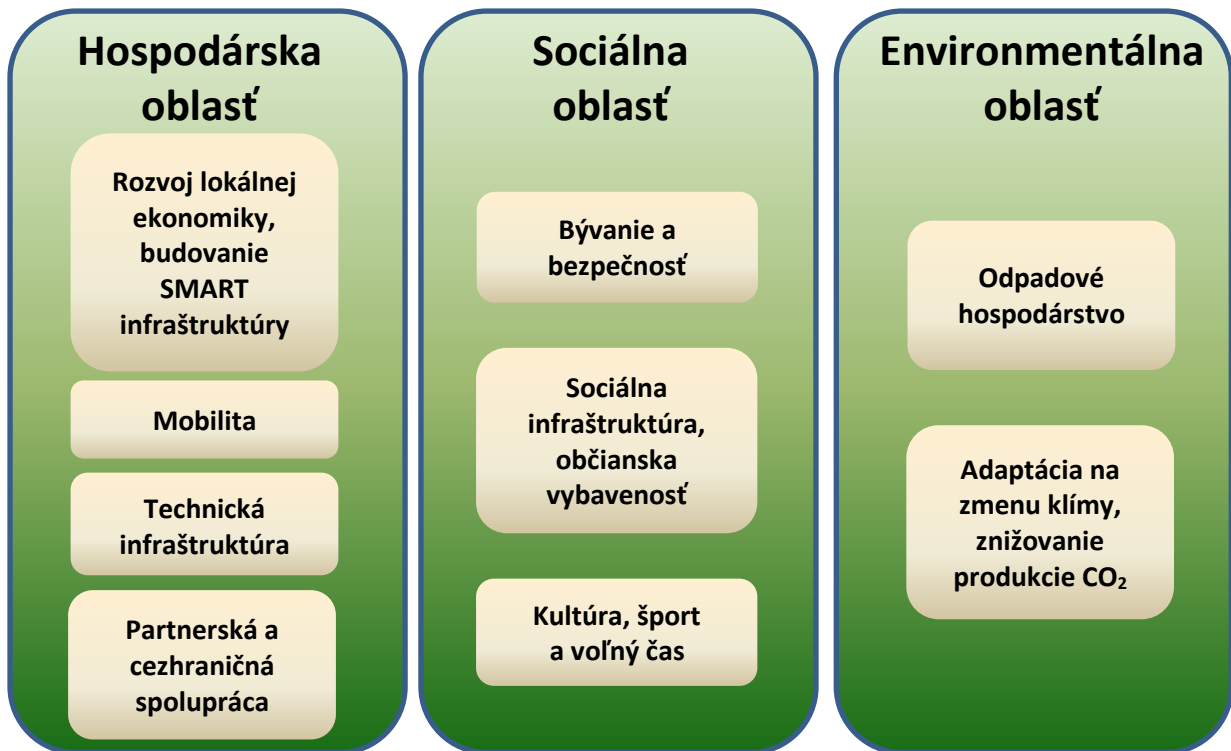
---

⁵ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁶ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Vernár stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb, rozvoj cestovného ruchu), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (dobudovanie technickej vybavenosti obce – ČOV, kanalizácia...) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 3 rozvojových priorít: bývanie a bezpečnosť (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov, prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, čiastočná rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
„Obec Vernár je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“			
Hlavný cieľ			
„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Bývanie a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Podpora cestovného ruchu, budovanie turistickej infraštruktúry 1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.6 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opaterenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickú časť zadanú definované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadané, môžu byť realizované v rámci **integrovanej investičnej balíkov**, zadaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHRSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrovane investície** (financované z EŠIF).

Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opaterenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov Vernára hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	<p>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) <p>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov <p>Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov</p> <ul style="list-style-type: none"> - nákup potrebnej techniky a vybavenia na údržbu verejných priestranstiev (napr. traktor, nakladač, kosačka, zametač, odhŕňač snehu, fréza a pod.) <p>Proj. zámer 1.2.4: Realizácia projektu pozemkových úprav</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci s OÚ Poprad a príslušným spracovateľom realizácia jednoduchých pozemkových úprav
<p>1.3 Podpora cestovného ruchu, budovanie turistickej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.3.1: Výstavba zariadení a objektov turistickej infraštruktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> - budovanie / zriaďovanie / osadzovanie rôznych prvkov turistickej infraštruktúry (rozhľadňa, altánky, lavičky, mobiliár, náučné chodníky, ferrata a pod.) <p>Proj. zámer 1.3.2: Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie vhodných priestorov na prezentáciu obce a jej okolia (história, príroda, boje počas svetových vojen a pod.)

	<p>Proj. zámer 1.3.3: Vybudovanie oddychovej zóny v areáli bývalého lomu - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl a pod.</p>
<p>1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií - obnova jedného mosta v havarijnom stave - obnova ostatných mostov</p> <p>Proj. zámer 1.4.2: Výstavba chodníkov v obci - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde to lokálne územno-technické pomery dovoľujú</p> <p>Proj. zámer 1.4.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.</p> <p>Proj. zámer 1.4.4: Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci - vybudovanie zastrešených priestorov, vrátane terénnych úprav</p> <p>Proj. zámer 1.4.5: Vybudovanie dopravno-orientačného systému v obci - osadenie orientačných a smerových tabúl v intraviláne aj extraviláne obce</p>
<p>1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Proj. zámer 1.5.1: Rekonštrukcia rozvodov verejnej kanalizácie, výstavba ČOV - obnova poškodeného kanalizačného potrubia - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV</p> <p>Proj. zámer 1.5.2: Rekonštrukcia verejného osvetlenia - výmena jednotlivých bodov verejného osvetlenia za energeticky úsporné LED osvetlenie - zapojenie SMART prvkov do manažmentu verejného osvetlenia</p>
<p>1.6 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Proj. zámer 1.6.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	<p>Proj. zámer 2.1.1: Príprava nových lokalít IBV na výstavbu rodinných domov</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia jednoduchých pozemkových úprav v prípade potreby - vymedzenie priestorov na výstavbu RD v územnom pláne - realizácia iných prác a aktivít v záujme prípravy lokalít IBV Pastovné a IBV Kapustnice <p>Proj. zámer 2.1.2: Výstavba bytových domov s nájomnými bytmi</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba dvoch nových bytových domov s nájomnými bytmi pre obyvateľov obce
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	<p>Proj. zámer 2.2.1: Rozšírenie kamerového systému</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky <p>Proj. zámer 2.2.2: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie rôznych dopravno-bezpečnostných zariadení a prvkov (napr. merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, prechody pre chodcov, osvetlenie prechodov, nástupné ostrovčeky, zábradlia okolo exponovaných úsekov komunikácií a pod.)
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	<p>Proj. zámer 2.3.1: Rekonštrukcia Domu smútku</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova interiéru Domu smútku - obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 2.3.2: Zriadenie nových priestorov na organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí v interiéri</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie novej spoločenskej sály - zriadenie kuchyne, šatní a sociálnych zariadení <p>Proj. zámer 2.3.3: Modernizácia areálu amfiteátra</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavebno-technické úpravy amfiteátra - úprava okolia, obnova mobiliáru a zelene

<p>2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p> <p>Proj. zámer 2.4.2: Výbudovanie Centra sociálnych služieb - výstavba nových priestorov, určených na poskytovanie sociálnych služieb a realizáciu sociálnych aktivít - zriadenie nových sociálnych služieb (napr. zariadenie pre seniorov, denný stacionár, príp. iné) - zriadenie priestorov pre klub dôchodcov</p>
<p>2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času</p>	<p>Proj. zámer 2.5.1: Výstavba multifunkčného ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít</p> <p>Proj. zámer 2.5.2: Rekonštrukcia šatní na futbalovom ihrisku - stavebno-technická obnova šatní - obnova rozvodov inžinierskych sietí - obstaranie vnútorného vybavenia</p>
<p>2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p>	<p>Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí a športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies</p>
<p>Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA</p>	
<p>Opatrenie</p>	<p>Projektový zámer</p>
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov</p>	<p>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi</p> <p>Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.)</p>

	<p>Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Vernára (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)
<p>3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity</p>	<p>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce <p>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
<p>3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE</p>	<p>Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie <p>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) <p>Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia

	<p>Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 3.3.5: Komplexná obnova budovy bývalej ZŠ, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia <p>Proj. zámer 3.3.6: Komplexná obnova budovy turistickej ubytovne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia
<p>3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia celého komplexu vzájomne prepojených aktivít zameraných na elimináciu prípadných povodní, zadržiavanie vody krajine, zvyšovanie biodiverzity a pod.

Zdroj: Obecný úrad Vernár, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2024, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2027 a 2030.

Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		
				2024	2027	2030
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	2	3	4
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4
Výsledok	Obstaraná komunálna technika	OcÚ	súbor techniky a zariadení	0	1	1
Výsledok	Realizovaný projekt pozemkových úprav	OcÚ, OÚ PP	projekt	0	0	1
Opatrenie 1.3. - Podpora cestovného ruchu, budovanie turistickej infraštruktúry						
Výstup	Vybudovaná vyhliadková veža	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudovaný náučný chodník	OcÚ	súbor objektov	0	1	1

Výstup	Zriadená ferrata	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Osadená doplnková turistická infraštruktúra (altánky, lavičky, informačné tabule, mobiliár...)	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zriadená muzeálno-galerijná expozícia	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná oddychová zóna v areáli bývalého lomu	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Dopad	Vyšší počet prenocovaní v obci (o koľko)	OcÚ, ŠÚ SR	%	0	30	60
Opatrenie 1.4. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výsledok	Novo vybudovaná miestna komunikácia k lyžiarskemu areálu	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštr. mosty	OcÚ	počet	0	1	5
Výsledok	Novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštruované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	4	4
Výsledok	Vybudovaný dopravno-orientačný systém	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 1.5. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Zrekonštr. kanalizačná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na kanalizačnú sieť a ČOV	OcÚ	počet	0	550	580
Výstup	Zrekonštr. body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	120	120

Opatrenie 1.6. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	1	2	3
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vytvorené nové lokality IBV	OcÚ	počet lokalít	0	2	2
Výsledok	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	4	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	20	20
Výsledok	Osadené / zrealizované dopravné-bezpečnostné prvky	OcÚ, Polícia	súbor aktivít a zariadení	0	1	1
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výsledok	Zrekonštr. Dom smútku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Nové priestory na kultúrno-spoločenské podujatia	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Modernizovaný amfiteáter	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	2
Výsledok	Poskytované soc. služby v obci	OcÚ	počet služieb	0	1	3
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. šatne na futbalovom ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	7	9
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	1	2	3
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						

Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia na zberný dvor	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	30	60	75
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova obecného úradu	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova bývalej ZŠ	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova turistickej ubytovne	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výsledok	Zrealizované protipovodňové a vodozádržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Vernár, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 6 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	od 2024 priebežne	2,00	obec
<i>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	od 2024 priebežne	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
<i>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</i>	od 2024 priebežne	3,00	obec, firmy
<i>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</i>	od 2024 priebežne	1,00	obec
<i>Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov</i>	2024-2030	80,00	obec
<i>Proj. zámer 1.2.4: Realizácia projektu pozemkových úprav</i>	2025-2028	10,00	obec, OÚ PP
1.3 Podpora cestovného ruchu, budovanie turistickej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.3.1: Výstavba zariadení a objektov turistickej infraštruktúry</i>	2024-2030	300,00	obec, partneri
<i>Proj. zámer 1.3.2: Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície</i>	2026-2027	50,00	obec

<i>Proj. zámer 1.3.3: Vybudovanie oddychovej zóny v areáli bývalého lomu</i>	2026-2028	70,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.4: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov</i>	2024-2030	350,00	obec
<i>Proj. zámer 1.4.2: Výstavba chodníkov v obci</i>	2024-2028	100,00	Obec
<i>Proj. zámer 1.4.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry</i>	2025-2028	400,00	obec, VÚC, partneri
<i>Proj. zámer 1.4.4: Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci</i>	2024-2026	20,00	obec
<i>Proj. zámer 1.4.5: Vybudovanie dopravnno-orientačného systému v obci</i>	2026-2027	40,00	obec
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.5: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
<i>Proj. zámer 1.5.1: Rekonštrukcia rozvodov verejnej kanalizácie, výstavba ČOV</i>	2025-2030	800,00	obec
<i>Proj. zámer 1.5.2: Rekonštrukcia verejného osvetlenia</i>	2025-2027	150,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.6: Spolupráca s partnerskými obcami			
<i>Proj. zámer 1.6.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</i>	od 2024 priebežne	5,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
<i>Proj. zámer 2.1.1: Príprava nových lokalít IBV na výstavbu rodinných domov</i>	2024-2030	50,00	obec, partneri
<i>Proj. zámer 2.1.2: Výstavba bytových domov s nájomnými bytmi</i>	2025-2030	5 000,00	obec
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
<i>Proj. zámer 2.2.1: Modernizácia kamerového systému</i>	2025-2027	25,00	obec
<i>Proj. zámer 2.2.2: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave</i>	2025-2028	40,00	obec, štát
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
<i>Proj. zámer 2.3.1: Rekonštrukcia Domu smútku</i>	2026-2027	100,00	obec
<i>Proj. zámer 2.3.2: Zriadenie nových priestorov na organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí v interiéri</i>	2026-2028	200,00	obec
<i>Proj. zámer 2.3.3: Modernizácia areálu amfiteátra</i>	2025-2027	100,00	obec
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
<i>Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</i>	od 2024 priebežne	10,00	obec, UPSVaR
<i>Proj. zámer 2.4.2: Vybudovanie Centra sociálnych služieb</i>	2026-2029	1 000,00	obec

PRIORITA: KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
<i>Proj. zámer 2.5.1: Výstavba multifunkčného ihriska</i>	2025-2027	90,00	obec
<i>Proj. zámer 2.5.2: Rekonštrukcia šatní na futbalovom ihrisku</i>	2025-2026	50,00	obec
Opatrenie 2.6: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
<i>Proj. zámer 2.6.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies</i>	od 2024 pribežne	30,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
<i>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít</i>	2025-2027	10,00	obec, zberová spoločnosť
<i>Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</i>	2026-2027	300,00	obec
<i>Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</i>	2025-2028	200,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
<i>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</i>	2024-2030	120,00	obec
<i>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</i>	2025-2028	80,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
<i>Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov</i>	2025-2028	100,00	obec
<i>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</i>	2024-2030	80,00	obec
<i>Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</i>	2026-2028	400,00	obec
<i>Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</i>	2027-2029	800,00	obec
<i>Proj. zámer 3.3.5: Komplexná obnova budovy bývalej ZŠ, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti</i>	2025-2028	500,00	obec

Proj. zámer 3.3.6: Komplexná obnova budovy turistickej ubytovne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2026-2028	400,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2024-2030	300,00	obec, štát

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zábery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zábery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej spravy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej spravy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2024-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	6,20	244,40	839,70	649,70	385,40	177,50	77,10	2 380,00
Sociálna	5,00	103,00	918,00	986,00	1 224,00	331,00	130,00	3 697,00
Environmentálna	23,00	217,00	619,00	1 052,00	1 006,00	280,00	93,00	3 290,00
SPOLU (tis. €)	34,20	564,40	2 376,70	2 687,70	2 615,40	788,50	300,10	9 367,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.2	94,00	68,00	8,00		18,00	94,00		
Opatrenie 1.3	420,00	302,00	52,00	6,00	10,00	370,00	50,00	
Opatrenie 1.4	910,00	722,50	105,00		72,50	900,00	10,00	
Opatrenie 1.5	950,00	527,00	375,00		48,00	950,00		
Opatrenie 1.6	5,00			2,00	3,00	5,00		
Opatrenie 2.1	2 050,00		1 900,00		110,00	2 010,00	40,00	
Opatrenie 2.2	65,00	22,50	30,00		12,50	65,00		
Opatrenie 2.3	400,00	340,00	40,00		20,00	400,00		
Opatrenie 2.4	1 010,00	850,00	108,00		52,00	1 010,00		
Opatrenie 2.5	140,00	76,50	9,00	10,00	44,50	140,00		
Opatrenie 2.6	30,00			5,00	25,00	30,00		
Opatrenie 3.1	510,00		475,00		30,00	505,00	5,00	
Opatrenie 3.2	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
Opatrenie 3.3	2 280,00	1 938,00	228,00		114,00	2 280,00		
Opatrenie 3.4	300,00	255,00	30,00		15,00	300,00		
SPOLU	9 367,00	5 271,50	3 382,00	23,00	585,50	9 262,00	105,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					2 382,00 €	2 322,00 €	702,00 €	1 620,00 €	60,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2024-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.2.3 Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov		kvalitná starostlivosť o verejné priestory	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				

	1.2.4 Realizácia projektu pozemkových úprav		vhodné východiskové legislatívne podmienky na rozvoj obce	2025-2028	10,00 €	10,00 €	10,00 €						
Opat. 1.3	1.3.1 Výstavba zariadení a objektov turistickej infraštruktúry	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	vyšší počet turistov v obci	2024-2030	300,00 €	250,00 €	50,00 €	200,00 €	50,00 €				
	1.3.2 Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície	1262 - Múzeá a knižnice	vyšší počet turistov v obci	2026-2027	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €					
	1.3.3 Vybudovanie oddychovej zóny v areáli bývalého lomu	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	vyšší počet turistov v obci	2026-2028	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Modernizácia miestnych komunikácií a mostov	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2030	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €					
	1.4.2 Výstavba chodníkov v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €					
	1.4.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €					
	1.4.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2024-2026	20,00 €	20,00 €	20,00 €						
	1.4.5 Vybudovanie dopravno-orientačného systému v obci	2112 - Miestne komunikácie	lepšia orientácia v obci	2026-2027	40,00 €	30,00 €	30,00 €		10,00 €				

Opat. 1.5	1.5.1 Rekonštrukcia rozvodov verejnej kanalizácie, výstavba ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	zrekonštr. kanalizačná sieť v obci, vybudovaná ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2030	800,00 €	800,00 €	400,00 €	400,00 €				
	1.5.2 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nižšia spotreba energie na verejné osvetlenie	2025-2027	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 1.6	1.6.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2024-2030	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
II. Sociálna oblasť					3 695,00 €	3 655,00 €	2 366,00 €	1 289,00 €	40,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Príprava nových lokalít IBV na výstavbu rodinných domov		lokality pripravené na výstavbu RD	2024-2030	50,00 €	10,00 €	10,00 €	40,00 €				
	2.1.2 Výstavba bytových domov s nájomnými bytmi	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	10 nových nájomných bytov	2025-2030	2 000,00 €	2 000,00 €	2 000,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Modernizácia kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	20 nových kamier; vyššia bezpečnosť obyvateľov, lepšia ochrana majetku	2025-2027	25,00 €	25,00 €	2,50 €	22,50 €				
	2.2.2 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave		vyššia bezpečnosť obyvateľov	2025-2028	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia Domu smútku	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné podmienky na rozlúčku so zosnulými	2026-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	2.3.2 Zriadenie nových priestorov na organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí v interiéri	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné interiérové priestory na kultúrno-spoločenské podujatia	2026-2028	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				

	2.3.3 Modernizácia areálu amfiteátra	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné exteriérové priestory na kultúrno-spoločenské podujatia	2025-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2024-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.4.2 Vybudovanie Centra sociálnych služieb	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	3 nové sociálne služby	2026-2029	1 000,00 €	1 000,00 €	150,00 €	850,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnú realizujúcu športové aktivity	2025-2027	90,00 €	90,00 €	13,50 €	76,50 €				
	2.5.2 Rekonštrukcia šatní na futbalovom ihrisku	2411 - Športové ihriská	verejnú realizujúcu voľnočasové aktivity	2025-2026	50,00 €	50,00 €	50,00 €					
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2024-2030	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
III. Environmentálna oblasť					3 290,00 €	3 285,00 €	922,00 €	2 363,00 €	5,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2027	10,00 €	5,00 €	5,00 €	5,00 €				
	3.1.2 Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2026-2027	300,00 €	300,00 €	300,00 €					

	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2025-2028	200,00 €	200,00 €	200,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	120,00 €	120,00 €	18,00 €	102,00 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2026-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	3.3.4 Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1220 - Budovy pre administratívu	kvalitné priestory pre poskytovanie verejných služieb	2027-2029	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				

	3.3.5 Komplexná obnova budovy bývalej ZŠ, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	efektívne využívaný majetok obce	2025-2028	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				
	3.3.6 Komplexná obnova budovy turistickej ubytovne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1212 - Ostatné ubytovacie zariadenia na krátkodobé pobyty	efektívne využívaný majetok obce	2026-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2024-2030	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Celkom					9 367,00 €	9 262,00 €	3 990,00 €	5 272,00 €	105,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Vernár, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektových zamerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zamerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zámery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zámery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zámery s oporou vo VZN obce, projektové zámery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zámery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zámery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zámery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zámery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zámery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zámery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zámery
1	Najvyššia	a) projektové zámery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zámery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.5.1;
2	Vysoká	a) projektové zámery s oporou vo VZN obce b) projektové zámery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zámery MAS d) projektové zámery OOCR e) projektové zámery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zámery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.3; 1.2.4; 1.3.1; 1.4.1; 1.4.2; 1.4.4; 1.5.2; 2.1.1; 2.1.2; 2.2.1; 2.2.2; 2.3.1; 2.3.2; 2.3.3; 2.4.1; 2.5.1; 2.5.2; 2.6.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.3; 3.3.4; 3.3.5; 3.3.6; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.3.3; 1.4.3; 1.4.5; 1.6.1; 2.4.2;
4	Nízka	projektové zámery v štádiu zamerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v lete 2024.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 15.10.2024.</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vernár na roky 2024-2030“.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Vernár

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Vernár - širšie vzťahy	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Mapa 2: Poloha obce Vernár voči susediacim obciam	Chyba! Záložka nie je definovaná.

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	9
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	10
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	13
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	17
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín	17
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	18
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	18
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	20
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023	20
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)	22
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	23
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	23
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	24
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	24
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	24
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou	25
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)	26
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu	26
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb	27
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)	28

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Vernár	14
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	15
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	15
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	16
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023	17
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	19
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023	21
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023	22

Obrázky

Obrázok 1: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023	12
Obrázok 2: Finančné zdravie obce Vernár.....	30
Obrázok 3: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	32
Obrázok 4: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	33
Obrázok 5: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	40

Formuláre

Formulár 1 (A8): STEEP analýza	34
Formulár 2 (A10): SWOT analýza.....	35
Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	43
Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí.....	45
Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	52
Formulár 6 (R1): Akčný plán	57
Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	61
Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	63
Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	64
Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	65
Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov	71
Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR	72